

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 9.

Šibenik, 4. ožujka 1922.

God. II.

Nakon pokladnog ludovanja.....

Dvomjesečno mahitanje napokon je svršilo! Pokladne orgije, koje su se ove godine širom naše domovine vodile s velikom raspojasanošću, prestale su, a da ipak nijesu donijele olakšanje briga i nevolja, kojima obiluje ljudski život! Ne će biti suvišno učiniti kratki osvrt na minuli karneval, koji je bio barometar naše narodne neozbiljnosti i moralne dekadence.

Od jednog kraja naše domovine do drugoga zaredale su ovih poklada zabave, plesovi, orgije. Nijesu u tome zaostala ni omanja mjesta. Svuda neko natjecanje, kako će ples biti sjajiji, luksurijozniji. Pripreve morale su biti pune atrakcije, da priušte nekoliko satova noćnog užitka. Dvorane, pa i uz znatne troškove, trebalo je da budu najfinije urešene i što primamljivije. I bilo je i buke i smijeha i plesa i nemoralnosti i skrajne raspojasanosti sve do zore!

Sva društva, dapače i ona, koja nijesu ni faktično postojala, priredila su svoj ples. Kao da se tražilo naslova, uslova, prigode, da se može dati po koju noćnu zabavu. Je li koje društvo izostalo? Tko je kadar da nabroji sve plesove samo u našoj pokrajini?

Čemu sve ovo? — Žalosne su ove pojave, tužni simptomi, da je u našem narodu nestalo one zrele ozbiljnosti, kojom vodi računa o situaciji ekonomskoj i socijalnoj, u kojoj se danas nalazimo. Pokladno ludilo, koje je bilo obuhvatilo sve slojeve naroda, a osobito našu inteligenciju, znak je, da nam je deveta briga za one, koji stradavaju i umiru od gladi, da je u nama nestalo plemenitih osjećaja samilosti i humanitarnosti za tuđe suze i nevolje. Razbludnost, koja je vladala pri mnogim noćnim plesnim orgijama, karakteriše početak moralne propasti naše mladje.

Plesalo se dakle mnogo do sitosti, do obilne mjere. Udovoljilo se svim instinktima, ali koja korist?

Država nam se nalazi u preteškoj ekonomskoj i financijskoj krizi. Život za sve slojeve, a osobito za niže, postaje sve teži, dapače neizdrživ. Nalazimo se u danima još nigda zapamćenih cijena. Poduzelo se sve, da se zaustavi rapidno rastuću skupoću, ali su sve mjere dosada bile izlišne, bezuspješne.

No ipak naš narod ima barem to zadovoljstvo, da su svi plesovi sjajno uspjeli i da su novčani prihodi bili obilni! Gorke li ironije!

Ni Šibenik nije zaostao za drugim gradovima. Plesovi su zaredali jedan za drugim, tako da je izgledalo, da neće dostajati vrijeme dvomjesečnih poklada. Nikad kao ove godine zabava, uživanja!

Ipak i ovaj grad pruža tužnu sliku

ekonomskog nazatka i siromaštva, osobito težačkih slojeva. Promet je zastao, zarade radništvu sve to više ponestaje, i obitelji se opterećuju dugovima, koji će biti njihova propast. Jedini proizvod grada i okolice stoji još u kornobama, a mnogi gladuju. Pa ipak uza sve ove nevolje plesalo se i trošilo bez obzira i samilosti.

Dok mnogi gradovi napreduju, Šibenik na svim linijama ide natrag. U njemu vlada neko mrtvilo, posvemašnja, opća apatija, velika zapuštenost, što je glavni uzrok nazatku ovog mjesta, koje naprotiv ima sve prirodne i društvene uslove, da kroči boljoj budućnosti!

Da se sav novac, uludo, rasipno bačen u razbludnim pokladnim zaba-

vama i noćnim luksurijoznostima, upotrijebio, uložio za opće dobro grada, koliko bi više patriotizma bila pokazala sva ona narodna društva, koja su se natjecala, da im plesni utršci budu što bogatiji?

Ovogodišnje pokladno ludovanje i rasipanje novca, u danima nečuvene skupoće i bijede, teška je osuda za naš narod, a osobito za njegovu inteligenciju. U ovim ozbiljnim vremenima imamo ozbiljnih zadaća. Naš položaj, ako ga sa svih strana promotrimo, nameće nam svete dužnosti požrtvovnosti, samoprijedora i najveće štednje i trijeznosti.

Nakon pokladnog ludovanja treba se prihvatiti intenzivnog rada na svim poljima, jer bude li vodio naš narod i njegove vođe pokladni duh, domovina nam srce u očitu propast.

GLAS UMIRUĆIH.

Činovnici, namještenici, umirovljenici-sirotinja: svi moradoše ispitati tko veću, tko manju čašu gorkosti. Neki zbog štana, drugi je mjesec mora čekati, da mu odrede beriva, treći je bio osumnjičen, zapostavljen — i stotinu drugih križa i nevolja. Sirota udova, što je došla, da odgoji djecu, da joj u Zadru ne budu odnarođena, mora da živi u potkrovlju po onoj Božjoj čiči, koja je bila prošlih dana, sama četvrta sa 450 dinara mjesečno.

Umirovljenici, koje je samo rodoljubni žar i briga za djecu dovela u ove krajeve, mora da žive na bližnjim otocima, da svako jutro preko mora opremaju djecu u grad u školu, a nemaju ni toliko, da se mogu najesti crna kruha. A zar je činovnicima, javnim službenicima bolje? Bijeda je strašna. Tko hoće da vidi tu bijedu, neka se za toplu dana prošee po obali Splita i Šibenika i poznat će sve, koji iz Zadra dođu. Bijedi, podbunuti, utonuli očiju, neobrijani vuku se kao aveti. Živa slika očajnika!

Oci domovine, vidite li ove nesretnike? Vidite li ove žrtve vašeg nepromišljena rada, vaših vararivih obećanja? Dok su vam služili, da se dovinete glasa i položaja, poznavali ste ih, znali ste zakucati i na njihova vrata. Zašto danas odvrćate lice svoje od siromaha? Zar nemate ni jedne utješljive riječi? Recite im barem istinu, strašnu istinu; „Sirotnjo, prevarismo te, jer bijasmo i sami prevareni!“ Sirotninja vas ne će kleti. Ali da, ne smijete se zamjeriti. Vama

je dobro! Ta uz svirku i pjenušac slavite pokladne orgije, a sirotninji, kako Bog da.

Ne traži sirotninja medene mane ni pečeni prepelica. Ta ona je privikla bijedi. Ovo je ona ista sirotninja, koja je proživjela kobne godine 17. i 18. hraneći se divljim lukom i zelenom travom, ubranom po Kolovarama, začinjanim žuču i suzama, ali ištešana nadom... Sirotninja traži ono, što imadu Wrangelovi vojnici: krov nad glavom i koru kruha, koga Jugoslavija za svakoga obilno imade, samo ne za čestite Jugoslavena.

Ako „zemlja obećanja“ ne može ni ovoliko da pruži sirotninji, onda budite toliko velikodušni i prebacite sirotninju preko granice, neka umre na rodnoj grudi, da ostavi kosti kod grobova otaca svojih. Neka se tako svrši i bodavi čin ove grozne, ali istinite tragedije!

Ne mogu dalje, ruka mi drhće, pero zastaje. Čini mi se, da ga umećem u krv srca svoga. Rumen me stida oblljega pri samoj pomisli, kakvom će nasladom zadarska ulica čitati ove retke, ali ne mogoh premućati. Ne mogoh propustiti, a da vas, oci domovine, ne opomenem, preko kako se krvavih stepenica popeste do visokih položaja i časti; a tebi, bijedna zadarska sirotninjo, otarem suzu s hladna umirućeg lica, pružim zadnju dozu morfina, jer nemam, što da ti drugo dadem.

(Konac.)

Jedan od zadarske kolonije.

Pokrajinski zbor Hrv. Pučke Stranke.

U četvrtak, 2. ožujka, održan je u Splitu u prostorijama Nar. Ženske Zadruga sastanak Pokrajinskog Pučkog Vijeća HPS., kojemu su prisustvovali mnogobrojni izaslanici iz cijele pokrajine. Prisustvovali su i narodni poslanici Stjepan Barić, Mate Milanović

i dr. Janko Šimrak. Mjesto odsutnog predsjednika stranke dra. Ante Duličića sastanku je predsjedao potpredsjednik stranke Stanko Barić.

Poslije predsjedateljeva uvodnog govora uzeo je riječ narodni poslanik dr. Janko Šimrak te u govoru od

podrugog sata razložio stanovište i taktiku HPS. i Jugoslavenskog Kluba, odnošaj prema drugim strankama, navlastito prema Pašičevoj politici, da se ostvari Velika Srbija, i politici Hrvatskog Bloka, da se stvori Mala Hrvatska. Govornik je dokazao, da Hrvatski Blok uistinu hoće Hrvatsku od 8 banovinskih županija, zbog česa ostali Hrvati imaju da potpadnu pod Veliku Srbiju. Sa svih je strana osvijetlio tu sudbonosnu politiku, što je vodi Hrvatski Blok, i dokazao, kako je jedino ispravno i ostvarivo, što traži HPS., naime ovu državu sa upravnim i zakonodavnim autonomijama.

U debati je sudjelovalo više govornika.

Prof. Juras naglasuje razliku, koja postoji između stanovišta Hrv. Bloka i Hrv. Pučke Stranke. Blok hoće da spasi Hrvatsku, mi Hrvate. Geografskom kartom u ruci pokazuje, kako Blok hoće da spasi nešto više od milijun Hrvata, mi 4 milijuna. Uz težačko i radničko pitanje ističe i činovničko, koje treba da bude riješeno, jer rada sve većom i pogibeljnijom korupcijom.

Vladimir Kulić govori o zaslugama Jug. Kluba. Upozoruje na talijanske lađe, koje beogradska vlada još uvijek trpi u našim lukama. Ističe činjenice, o kojima Blok ne vodi računa.

Govorili su još O. Kotaraš, don Bartul Ganza i drugi.

Narodni poslanik Barić govorio je o vanjskoj politici, o taktici HPS. i Hrv. Bloka, dokazujući umjerenost taktike HPS. i put, kojim može da dođe do ostvarenja svoga stanovišta. U debati govorilo je opet više govornika.

Na popodnevnom sastanku raspravljena je politička rezolucija, kojom stranka najodlučnije osuđuje koncepciju, po kojoj se stvara Mala Hrvatska uz Veliku Srbiju; zaključuje se, da se traži, da se Dalmacija pripoji Banovini; izražuje se potpuno povjerenje Jugoslavenskom Klubu, Rezolucija je jednoglasno prihvaćena. Stvoreni je zaključak, da se brzojavno pozdrave dr. Duličić, predsjednik stranke, i dr. Korošec, predsjednik Jugosl. Kluba.

Zatim je bilo govora o prehrani, općinskim izborima, organizaciji stranke, štampi, školstvu, evakuaciji treće zone, stacioniranju talijanskih ratnih lađa, gradnji željeznice Knin-Pribudić, vinskoj krizi, agrarnoj reformi, vjerskoj neravnopravnosti i t. d. Stvoreni su shodni zaključci, te izabrana deputacija od trojice narodnih poslanika i trojice učesnika sastanka, da kod pokrajinskog namjesnika iznesu neke prešne zahtjeve.

Rezultat je zborovanja bio potpuno odobrenje stanovišta i taktike stranke i jednodušna oduševljena odluka, da naša hrvatska, kršćanska i jugoslavenska stranka neustrašivo ustraje na

svome putu. Ustanovilo se, da su redovi stranke jedinstveni i kompaktni kao malo kada, te će stranka biti do-rasla, da izdrži i provede veliku za-daću, koja je u blizju budućnosti čeka.

Novi izazovi Talijana.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Pag, 25. veljače 1922.

Talijani zastalno misle, da imaju posla sa Beduinima u Tripolisu, pak bezobrazno izazivlju naše pučanstvo i pogranične straže, dok ne dobiju jednom ozbiljne batine kao pod Visom.

U ponedjeljak naime, 20. veljače, usidrio se talijanski motor blizu sela Povljana na otoku Pagu, u uvali, koja je mrtva luka. Na poziv časnika pogranične straže, da prikažu svoje pomorske isprave, odgovorili su slabom hrvatištinom najgadnijim riječima, a zatim i vojničkim karabinama počeli da pucaju na mirno selo Povljana. Kad su pogranične straže odgovorile sa nekoliko hitaca, junaci Kobarida kao kukavice pobjegoše svom snagom svog motora.

U srijedu, 22. veljače, došli su opet dva talijanska motora do 200 koračaja blizu naš obale kod Košljuna na Pagu. Tu su počeli dinamitom ubijati ribe. Na poziv naših pograničnih stražara, da dodu u kraj, da im zaplijene ribe, Talijani su počeli da pucaju iz oba motora sa 4 puške, vojničke karabinke, na naše pogranične straže i na ribarske kuće u Košljunu. Naši su na vatru odgovorili vatrom i oštetili stroj jednog motora. Drugi talijanski motor teškom mukom uzeo je „u remurč“ oštećenoga i tako oba brže bolje pobjegoše.

Ovo su činjenice. Naša će Vlada međutim dalje vjerovati prijateljstvu i izvinjavaju Italije, pak će ona na taj način i dalje moći da nas nesmetano ovako grubo izazivlje i neprijateljski postupa protiv naše Jugoslavije. Gosp. Pašić će opet sigurno, kao ono prigodom šibenskog incidenta, za sve to baciti krivnju na Dalmatince. No međutim poručujemo Talijanima, da paze, što rade, jer bi i nevini mogli izvući tanji kraj na našim obalama.

Na koncu dobro je da naglasimo, da i gosp. dr. Krstelj nosi dio odgo-

vornosti za sve ovo. On je sklopio i potpisao onaj glasoviti ribarski ugovor u Brionima, on ide na svečane objede tal. poslanika u Beogradu, gosp. Manzonija. Neka pazi samo i on, što radi, da ga ne bi s pravom narod nazvao izdajicom domovine.

Ne na riječima, već na djelima!

Ovih dana održan je sastanak udruženja učitelja šibenskog kotara. Taj nam je sastanak otkrio svu gototinju našeg „naprednog“ školskog sistema, kao i kukavičluk ljudi, koji se inače toliko razmeću svojim liberalstvom. Između ostaloga imao se na tom sastanku obaviti izbor dvaju učiteljskih zastupatelja za kotarski školski savjet. Taj se izbor obavljao tajnim glasovanjem. S ovim najmodernijim sistemom tajnoga glasovanja želim upoznati gg. čitatelje, jer je ovo specijalni izum g. Radovanovića, radi kojeg ga sigurno ne će minuti Nobe-lova nagrada. Za to tajno glasovanje svaki učitelj prima službenu glasovnicu, označenu brojem, pod kojim je isti učitelj uveden u izborni imenik. Gdje je ovdje tajnost, ako na glasovnici mjesto potpisa stoji broj učitelja? Ne zna li ovako Vlast tačno, za koga je koji učitelj glasovao? A kako bi se inače vodila kontrola?! Ovo označivanje brojevima potsjeća nas vremena robova. Robovi su mjesto imena nosili brojeve. E pa da, u Rimu su samo robovi bili učitelji! A mi, čini nam se, da proživljujemo vremena, koja se ne razlikuju baš mnogo od onih Sule i Marija.

Popunjene glasovnice u zatvorenom oboju predaju se predsjedniku sastanka, kot. škol. nadzorniku. Sad dolazi ono najljepše! *Skrutinij se obavlja na kot. škol. savjetu, a da pri tome nije prisutan ni jedan od birača.*

Naše stanovište.

Na sastanku Pokrajinskog Pučkog Vijeća Hrvatske Pučke Stranke za Dalmaciju, kome su prisustvovali pouzdanci stranke iz cijele pokrajine, saslušavši izvješće narodnih poslanika Stjepana Barića i dra Janka Šmiraka i nakon svestrane debate prihvaćene

Znateljni smo, da vidimo, hoće li se već jednom maknuti naša Vlada da učini već jednom kraj ovim izazovima sa strane Talijana i teškim povredama našeg suvereniteta.

Stražar s Jadrana.

Tko jamči, da tamo ne će biti izmjenjene glasovnice! Ne može li Vlast da ovako poluči rezultat koji hoće?

Svjesno je učiteljsvo odmah razumjelo, da je gornji način biranja samo opsjena, te je ogorčeno protestira lo, dok su drugi šutjeli kao zaliveni, da se ne zamjere onima gore. Oni su šutjeli i kad je pala jedna oštra prijetnja, na koju se nije reagiralo samo iz poštovanja prema „sjedinama“, a koju se tumačilo i očinskom opomenom. Inače moramo kazati, da nam nije bilo zgodno, jer nas potsjećala vremena pokojne Austrije.

Jedno moramo naglasiti, da učiteljsvo ne će nikada smatrati svojim zastupateljima ljude, odabrane ovakvim sistemom.

Onima, kojih se ovo tiče, poručujemo ovu Trstenjakovu: „Tko preporučuje slogu i kolegijalnost, a ne stara se za uvjete njihove, mlati praznu slamu. Najbolji je napredak i sloga među braćom, gdje svaki svoje čini, a ne namiče se jedan drugome za skrbnika“.

Jedno govoriti, a drugo činiti mogu samo ljudi labava karaktera.

Izazivati pak ljude onda, kad se ne mogu ili ne smiju slobodno braniti, a da se ne uvale u propast, mogu samo kukavice. Valjda smo se razumjeli!

Napisali smo ovo držeći se i opet one Trstenjakove: „Onima, koji griješe, jer ne znadu, što čine, može i se oprostiti, ali one, koji čine zlo od prkosa ili zlobe, valja najoštrije osuditi“.

su jednoglasno slijedeće rezolucije:

1. Izrazuje se potpuno povjerenje na dosadašnjem radu vodstvu HPS i Jugoslavenskom Klubu, kao parlamentarnoj reprezentaciji.

2. Glavnu i prvotnu krivnju za neodrživo stanje u državi u političkom,

socijalno-gospodarskom i kulturno-vjerskom pogledu nose pred narodom, svi oni činioci, koji su donijeli državni ustav bez i protiv volje svih Hrvata i njihovih najopravdanijih zahtjeva. Budući ovaj ustav ruši temelje jednakopravnosti i sa sobom donosi pre-lasv srpskog plemena u državi, to i ovom prilikom ponovno dižemo svoj glas protiv njega kao najjača stranka u Dalmaciji, i upozoravamo odgovorne činioce, da jedino revizija ustava, koja se imade provesti na osnovu sporazuma svih triju plemena, a ne nad-glasavanjem, može riješiti današnju državnu krizu.

3. Revizija ustava imade se provesti tako, da se pokrajinama dađe što šira autonomija ne samo upravne, već i zakonodavne vlasti. Zahtijevamo, da se kod te revizije ustava Dalmacija spoji s Hrvatskom u jedno.

4. Najodrešitije osudujemo pokušaj vlade, da Dalmaciju podijeli na tri oblasti, to više, što se toj podjeli protivite političko-upravni i gospodarsko-socijalni razlozi, što je prema odredbi samoga centralističkoga ustava Dalmacija mogla ostati prema broju svoga stanovništva nerazdijeljena; što se i kod ove diobe opaža velikosrpska tendencija.

5. HPS, od početka svoga ustanovljenja odlučno je i čvrsto stajala, a i danas stoji na stanovištu narodnoga jedinstva Hrvata, Srba i Slovenaca u jednoj zajedničkoj državi. Radi toga ona se najoštrije protivie svakoj političkoj koncepciji, koja ide za tim, da se s jedne strane stvori Velika Srbija, a s druge strane tako zvana Mala Hrvatska. Prema tomu u cijelosti zabacujemo i osudujemo drugu tačku Ustava predsjednika Hrvatskoga Bloka g. Stjepana Radića od 9. travnja 1921. god., u kojoj se od riječi do riječi veli ovo: „Državni teritorij neutralne republike Hrvatske opsiže svih 8 županija Banske Hrvatske (Hrvatsko-Slavonije sa Međumurjem te otok Krk i Katavštinu u Istri. Temeljem sveopće priznatoga načela o pravu narodnoga samoodređenja ovaj se državni teritorij može proširiti samo plebiscitom kojega pograničnoga sudbenoga okruga u Dalmaciji ili Sloveniji, kojega okružja u Bosni-Hercego-

PODLISTAK

PETAR GRGEC.

Noviji katolički pokret među Hrvatima.

(Nastavak.)

I dok su mnogi hrvatski katolici mislili, da mogu statički očuvati baštinu svojih djedova, dotle se razne materijalističke, panteističke, pesimističke, relativističke, agnostičke, t. zv. pozitivističke i realističke struje bile već čvrsto ugujezdile u duši velikoga dijela inteligencije, a odatle su se širile i među najšire narodne slojeve preko beletristike, znanstvenih djela, novina i brošura, kojima nijesu mogli više parirati dotadašnji većim dijelom nabožni pučki listovi.

Proces dekristijanizacije hrvatskoga privatnoga i javnoga života, koji se među inteligencijom širo neobuzdanom brzinom, usporio je i dobrim dijelom zaustavio istom Mahnič lueći kršćanske elemente hrvatske kulture od nekršćanskih i izvodeći svojim naučavanjem velik dio omladine iz labirinta modernih zabuda na polje kršćanskoga stvaranja i života.

Đačka kulturna organizacija.

Katolička hrvatska omladina morala je da bude naročita simpatija Mahničeva već i stoga razloga, jer njegove ideje nijes imale dovoljno odziva među

starijom inteligencijom. Hrvatska je njiva bila mnogo zapuštenija i tvrda nego slovenska. Hrvati su morali najveći dio svojih sila trošiti na političku borbu. Kao protagonisti slobodarskih težnja među južnim Slavenima u bivšoj Austrougarskoj morali su oni da zanemare i po gdjejke polje kulturnoga rada. Stvorila se tako posebna jednostranost u hrvatskom životu, koja je bila doduše razumljiva i mnogom opravdana, ali u drugu ruku bila je uzrokom i mnogih nedostataka. I ta je jednostranost, zajedno sa slabijim smislom za tako zvani sitni realni rad, bila velika zapreka Mahničevim kulturnim težnjama.

Mahnič je pošao među daštvo. Njegovom inicijativom počela je g. 1905. pod uredništvom tadašnjega slušača filozofije Ljubomira Marakovića izlaziti „Luč“ s programom: „Hoćemo čvrstu organizaciju svega hrvatskoga katoličkoga daštva!“

Ha! Eto vidite, da ste bili separatisti! usklknut će gdjejke omladinac, kad pročita gornje riječi. A zašto ste htjeli samo organizaciju hrvatskoga daštva?

Zašto? Pitajte, gospodo protivnici, ponajprije svoje starije drugove, zašto su oni u ono doba nazivali svoje glasilo: „Hrvatski Đak“. Pitajte još starije svoje vođe, zašto su stvarali posebne hrvatske, posebne slovenske

i posebne srpske stranke, koje su onda zajednički kooperirale u obliku koalicija i blokova. U ostalom slovensko je katoličko daštvo bilo tada već organizovano, a veza između hrvatskih i slovenskih katolika uopće bila je mnogo jača i srdačnija, nego li je i danas veza između liberalaca triju jugoslavenskih plemena. Baza katoličkoga pokreta među Hrvatima bila je već u početku tako široka, da mi ni danas ne trebamo mijenjati u njoj nijedne bitne oznake. Išli smo i dalje od jugoslavenstva, pa smo svojim protivnicima mogli da uzvratimo na njihove prigovore: „Ističemo, da naš ideal ne ide za samim Jugoslavenstvom, on se diže do čitavog Sve-slavenstva. Jest, procvat Slavena na osnovu Bogom objavljene istine, to je naš ideal!“ (Luč, god. I., br. 8.)

Nijesmo se ogradili kineskim zidom ni prema Jugoslavencima drugih konfesija, premda moramo priznati, da se ne možemo nikada upuštati u takve pothvate, u kojima bismo žrtvovali kao katolici svoju posebnu individualnost. U istom broju „Luč“, što sam ga malo prije citirao, bila je izrečena želja, da i pravoslavno daštvo na temelju vjerskih načela stvori svoju samostalnu skupinu, koja će stupiti u kooperaciju sa slovensko-hrvatskim katoličkim daštvom. Sva ta pitanja o kooperaciji između ortodoksnih pri-

padnika raznih vjera u jugoslavenskim pokrajinama dolazila su i ponovno na pretres te su u načelu gotovo posve riješena u ono doba, kada se među njemačkim katolicima razmahala borba između t. zv. kölnske i berlinske struje.

Danas možemo, gledajući na prošlo svoje držanje prema pripadnicima drugih vjeroispovijesti u Jugoslaviji, da ponovimo, što je g. 1911. napisao pokojni dr. Rogulja u 3. broju VII. godišta „Luč“: „Rekoše nam, da propovijedanjem naših načela širimo intoleranciju, i to ponajviše vjersku intoleranciju u narodu triju vjera. Neka nam kogod pokaže mjesto u „Luč“, gdje uvrijedismo svoju braću druge vjere, a mi to možemo pokazati našim protivnicima u njihovim glasilima. Mi ljubimo svoju braću druge vjere, jer nas je tako učio Krist...“

Prihvaćajući katolicizam u čitavom njegovom opsegu i sadržaju kao osnov privatnomu i javnom životu razvilo je hrvatsko i slovensko katoličko daštvo veoma živlavu akciju. Kršćanstvo, demokratizam i nacijonalizam — to su bila osnovna načela, koja su imala da prožnu ovu mladu nepolitičku kulturnu skupinu. Imala se stvoriti nova nebirokratska inteligencija, koja bi svojim radom vršila sve socijalne dužnosti prema najširim narodnim slojevima.

(Nastavit će se).

vini, ako taj plebiscit odobri sabor Slovenije, dotično Dalmacije ili Bosne Hercegovine, ili plebiscitom koje županije u bivšoj južnoj Ugarskoj. Temeljem istoga načela može se ovaj državni teritorij umanjiti plebiscitom koje pogrančne županije uz odobrenje hrvatskog sabora“. Isto se tako sa svom odlučnošću protivimo svakom pokušaju onih srpskih političara, koji bi rado provesti bolnu amputaciju, koja će ispasti gore po slabiju stranu t. j. po Hrvate i poručujemo našu čvrstu i neopozivu volju, da smo pripravnici upotrijebiti sva sredstva, da u tom slučaju svi Hrvati ostanu u jednoj teritorijalnoj (zemljišnoj) cjelini.

Književnost.

Poziv na pretplatu. List „Gospa Sinjska“, što ga je urednik nedavno u splitskom „Jadraniu“ objavio našoj katoličkoj javnosti, već je u štampi. Do koji dan izaći će prvi broj. Tiskamo ga u 4000 primjeraka. Cijena je za današnje prilike vrlo niska: samo osam dinara na godinu, a k tome ovo je sada jedini hrvatski list, kojemu je glavni zadatak širiti pobožnost prema blaženoj Djevici Mariji i promicati Njezinu slavu. Zato se i Uprava i Uredništvo lista pouzdano nadaju, da će što više katolika širom čitave naše države primati Marijin listić, a osobito žele, da ga naše gorljivo svećenstvo preporučiti svojim vjernicima i nastoji mu pribaviti što više pretplatnika. Novac za pretplatu šalje se „Upravi“, a suradnja „Uredništva Gospe Sinjske“ — Sinj (Dalmacija), Franjevački Samostan. — *Svetište Gospe Sinjske.*

Naši dopisi.

Jezerca, 27. veljače 1922.

Naumljeno okrutno umorstvo. 24. tek. mj., u 8 sati uvečer, dok je naš dužobrižnik don Niko Rodin, napola zdrav od „španjolske“, mirno sjedio i sa jednim od svojih dobrih župljana i svojom staricom poslušnicom razgovarao, poput bombe udaralo kamenje kroz staklo gornjeg prozora. Sreća-Bog nije bilo nikakve ozlede, i ako je namjera dušmana bila očevitna, da ubiju našeg dužobrižnika. Da su ga htjeli samo prestrašiti, to su mogli i s jednim kamenom, a ne sa pet onako velikih kamena. Naš dužobrižnik, nenaviknut toj pucnjavi, uplašio se i stao vikati i zvati u pomoć, što ga grlo nosilo. Na tu njegovu viku i zapomaganje najedamput se osim tobožnjeg glavara (tobožnji, jer nezakoniti) Jere Barešića, goropadnog fašiste, osim njegovih glavnih tako zvanih rondaša, poznatih „tučimatera“, te osim Romana Kovačeva, neopisivog farizejca i Mate Pirjaka, pravog okrutnika, strkla u župski stan sva sila svijeta, kojih dužobrižnik prikaza sve potanko o divljaštvu i razbojništvu jezerskih junaka. Sve se uskomesalo na obranu svoga dužobrižnika. Samo se nijesu prikazali i sve su to mukom mimičiji poznati njegovi protivnici, kao i uzor-učiteljica fašistica, u komšiji, koja je na onu pucnjavu, viku i trku naroda barem iz znatljivosti mogla da izade i propita se, što se to dogodilo. I dućan tobožnjeg glavara (tobožnji, jer nezakoniti), koji je dosad bio sijelo nekih osobitih golobradaca i sijelo svakojakih nepristojnih razgovora i kleveta, naperenih osobito proti svećeniku, bio je te večeri napadno zatvoren prije vremena. Te se crne večeri, i ako tihe, nije čulo ni ono običajno pjevanje ili bolje deranje kroz selo. Razbojnice i ubojice nijesmo još iznašli, ali kadli tadli sve će ovo doći na vidjelo. Ovo je baš po onaj: Kad ne možemo nepravdom,

lažljivim jezikom ni perom, a mi ćemo kamenjem! Evala, dična prosvjeto!! Ovaj veoma rijetki događaj ovdje u Jezerima zgraža svakoga, koji ima i malo srca. Po njemu se očito vidi, kako je naš dužobrižnik trn u oku divljim fašistima, *Jezerani.*

—
Skradin, 28. veljače 1922.

Ovih smo dana na pobudu našega gosp. opata sakupljali milodare za zvona, koja smo baš trebali, jer na zvoniku nijesmo imali nego jedno od 50 kg., a drugo nam bilo pozajmljeno, pak puklo. I tako ono jedno služilo nam i za svečanosti, i za pogrebe, i za gradsku uru, i za slavljenje i za zvonjenje. Zbilja se čudimo, kako je bajno još ostalo živo! Kupljačina urodila preko očekivanja. Gradani pokrili izdatak za veliko zvono (313 kg), odlomak Bičine, njih 35 kuća, podmirili srednje zvono (222 kg), a crkva će nabaviti treće (156 kg), pak će nas tako do malo opet razveseljivati zvona svojim svećanim zvukom, punim čuvstva. Svi zaslužuju pohvalu, ali svatko ističe požrtvovnost odlomka Bičine, koji i ako su u teškim prilikama radi još neprodanog vina, ipak su našli načina, da podmire trošak od preko 9000 dinara i tako dađu oduška svojoj ljubavi prema crkvi. Evala i gradanima i njima!

Gradske vijesti.

Posvećenje našeg novog biskupa. Svečano slavljenje zvona naših crkava prošle nedjelje svemu građanstvu je javljalo radosnu vijest, da je toga dana u Rimu posvećen za biskupa sibienske biskupije naš mesičanin vrijedni i učeni O. dr. Jerolim Mileta, franjevac konventualac. Posvetu je obavio kardinal Mery del Val u Konstantinovo bazilici svetih apostola uz asistenciju nadbiskupa salaminskog msgra Dominika Jaquet-a i biskupa gubijskog msgra Pija Navarra, obojice franjevaca konventualaca. Ovom prigodom našem novom biskupu izrazujemo svoje najljepše čestitke uz želju, da nam što prije dođe i razvije svoju blagoslovnu pastirsku djelatnost na dobro vjere i naroda.

Roguljin dan. Dvogodišnjicu smrti blagopokojnoga dra Petra Rogulje, svog ideologa, učitelja i uzora, naše mjesno jug. katoličko društvo proslavilo je u nedjelju 19. veljače. Ujutro su svi članovi skupno pristupili na sv. pričest, koju su namijenili za upokoj duše velikog pokojnika i potrebe našeg kat. pokreta. Popodne održan je prigodni svećani sastanak kojemu su osim članova prisustvovali i težački omladinci i neki stariji štovatelji i učenci Roguljini. Iza uvodnog govora presjednikova o dru Petru Rogulji, kao uzoru katoličkog daka predavao je abiturijent A. Šperanda. Na koncu je još vođa društva istaknuo neke značajnije crte iz života i značaja pokojnikova, te pozvao i potaknuo sve prisutne, da podu za njim u odgoji samih sebe do potpunih kršćanskih značajeva i neumornom radu za podignuće i obnovu našega naroda u Hristu.

Na znanje i ravnanje! Kr. Kotarsko Poglavarstvo opazilo je, da se općinstvo slabo odazivlje pozivima raznih ureda (općinskih i svećeničkih) u svrhu podavanja podataka u vojničkim poslima. Ovaj nemar sa strane općinstva sprečava rad vojničke naravi, koji treba da u stanovitim rokovima bude obavljen. Stoga se opominje i upozoruje općinstvo, da će oni, koji se pozivima ne bi odazvali u naznačeno vrijeme, snositi teške kaznene posljedice vojničkih zakona.

Đačka pokladna zabava. U ponedjeljak, 27. veljače, naše mjesno jug. katoličko društvo priredilo je vrlo uspješno pokladno zabavno večer u prostorijama Dječjeg zabavišta uz sudjelovanje građanskog tamburaškog zbora. Dvorana je bila dupkom puna svijeta. Abiturijent Antun Šperanda otvorio je zabavu sa šaljivom deklamacijom poznate pjesme Zmaj Jovana Jovanovića: „Oda crvenom nosu“, koju je baš dotjerano izveo. Slijedila je zatim komedija u 3 čina „Liječnik na silu“ od Moliere, glasovitog francuskog komediografa. Sva su lica lijepo odigrala svoje uloge na opće zadovoljstvo svih prisutnih, ali se osobito istakao A. Šperanda u glavnoj ulozi doktora Šimuna. Lijepo je izvedena i zadnja šala u 1 činu „Strašilović i Otvorenić“, u kojoj su se osobito istakli J. Miškov (Strašilović) i Luetić (Otvorenić). Svi prisutni gosti i pozvanici bili su baš zahvalni našem katoličkom društvu, što im je priredilo tako lijepo zabavno večer, te su izrazili želju, da to čine češće.

Vjenčanje. Prošle nedjelje vjenčao se u jadrtovcu naš sugrađanin odvijetnik R. Justo Matačić s milovidnom gospođicom Vicom Zorić. Svati bili odlični i kićeni. Čestitamo!

Zamjena oštećenih novčanica i novčanica od pet dinara. Po zakonu Narodna Banka i sve njezine podružnice mijenjaju oštećene novčanice po veličini oštećenja, koliko taj dio prema cjelini iznosi, a tako isto zamjenjuju i novčanice od pet dinara, koje se povlače. Prema tome nikome nije potrebno ničije posredstvo, već svatko to može sam da lako i brzo učini. Isto tako se ove novčanice od pet dinara primaju na svima državnim blagajnicama do 5. ožujka t. g. Skreće se pažnja publici, da se ne da zavaravati od lica, koja nude svoje posredništvo za ovaj posao, jer, kao što je rečeno, svatko to može da sam bez ikakvih teškoća čini. Ovo se stavlja publici do znanja, e da se osujeti posao raznih špekulanata, koji joj pod raznim vidom i putem oglasa nude svoje usluge za zamjenu novčanica od pet dinara, kao i oštećenih novčanica kod Narodne Banke. — Delegacija Ministarstva financija u Splitu.

Pomanjanje papira u Pučkoj Tiskari uzrok je, da u četvrtak nije izašao „Raskovani“. Ovoliko objelodanjemo zamoljeni od Uprave lista.

Naknadno registriranje. Čehoslovački konzulat u Splitu javlja svojim pripadnicima, da se obveznice predratnog austrijskog duga mogu prijaviti konzulatu u svrhu naknadnog registriranja do 15. ožujka 1922.

Državna razredna lutrija kraljevine SHS.

III. KOLO SREĆAKA.
III. razred vučenje 7. i 8. ožujka 1922.

Glavni zgoditak 120.000 dinara.

Cijena cijele srećke . . .	Din. 48.—
„ polovine . . .	24.—
„ četvrtine . . .	12.—
„ osmine . . .	6.—

Srećke se prodavaju kod
Združne gospodarske banke d. d.
podružnice Šibenik.

Topografski priručnik Dalmacije. Od Hrvatske Knjižare u Splitu primili smo na recenziju ovu vrlo praktičnu knjigu: Topografski priručnik Dalmacije s popisom stanovništva, izrađen od Mateja Škarice. Sadrži popis općina, gradova, mjesta i sela, sa oznakom stanovništva, prostranosti, ureda, škola i t. d. Zatim su označene katoličke biskupije i pravoslavne eparhije, kako su podijeljene, sve župe, manastiri i t. d. Zabilježene su i sve luke i svi lučki uredaji u dalm. općinama. Ovu vrlo praktičnu knjigu svima preporučamo, osobito uredima i poslovnim poduzećima. Cijena je knjizi 6 dinara, a može se dobiti i u našem uredništvu.

U fond „Jadranske Straže“ bilo je sakupljeno u Zlozelima prigodom pira Dobrović—Brnetić K 1840, a dopriniše: Uroda Ante K 400, Ljubica Uroda K 200, Oskar Dobrović K 120; don Marko Čorić, dr. Gjadrov, Petar Brnetić, Ante Supičić i Špiro Dobrović po K 80; Ljuba Bačkov, sudac Ivo Kamenarić, Ivan Rosić, Vice Stojanov, Tona Livajić, Milka Dobrović, Mijo Bačkov, Mercedes Valles, Ljubo Dobrović, Pravdoslav Brnetović, Rade Dobrović, Ante Dobrović, Bogoljub Popadić, Roko Mijatović, Šime Šparica, Marin Bolas i Adela Gjadrov po K 40; Šime Uroda i Marcel Dobrović po K 20. — Uprava harno zahvaljuje.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu Madalene ud. Carbonetti: Marchetta ud. Matfazić K 80, Obitelj Lušić K 40 i N. ud. Meneghetti K 12. Da počasti uspomenu Vladimira Desnice: Hotel „Kosovo“ K 40. Da počasti uspomenu Bože Crnošije: Mate Milković K 40. Da počasti uspomenu Laure Friedl: Obitelj Jakova Jeličića K 100. Da počasti uspomenu Antuna Uzovića: Dr. Stjepan Spalatin K 60. Da počasti uspomenu Kate ud. Ižek: Blaženčić Niko K 120. Da počasti uspomenu Marije ud. Inchiostri: Aleksa Šupuk K 40. Da počaste uspomenu Paške Baljkasa: Braća Ilijadica, Ivan Kačić, Marko Belamarić pk. Tome, Ive Belamarić pk. Tome, Tome Baranović i Mate Šare po K 40 te Ante Bumber, učitelj K 20. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

Zdravstveni film. Sutra, 5 ožujka, u 11 sati prije podne prikazivat će se u Kino Tesla film Ministarstva Narodnog Zoravlja „Pjegavac“, koji tu-mači kotarski liječnik dr. Dragomir Montana. Ulaz besplatan.

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše premile majke
RANKE SKRACIĆ, rođ. ŠIKIĆ
u dobi od 93 godine

primili smo s raznih strana mnogo saučesća i prigodom sprovida lijepi broj sprovodača do vječnog počivališta.

Ne osobiti način imamo da zahvalimo v.č. don Iv. Beraku, našem župniku, koji je pokojniku revno tješio vjerskim utjehama; v.č. don F. Mra-kovčiću, župniku Betine, koji je prisustvoval sprovedu; našem milom prijatelju don M. Čoriću, župniku Zlozela, koji je sutradan došao i u našem groblju otčita sv. Misu za pokojnika; bratskom Sokolskom društvu, koje je poslalo svoje zastupnike te crkvenim pjevačima i svima onima, koji su pokojnici iskazali zdjenu počast.

Svima harna zahvala i od Boga plaća!

Murter, 26. veljače 1922.
Šime, fra Ante, Joso, sinovi te
Šimica, kći
za se i ostalu rodbinu.

Posjetnici praškog proljetnog veseljama, koji će se održati od 12.—19. ožujka o. g., uživaju popust od 75% na vizum svojih putnih isprava kod čehoslovačkog konzulata. Državne željeznice u Čehoslovačkoj daju 33% popusta na karte putnika, koji se iskazuju vašarskom legitimacijom. Popusti na parobrodarskim prugama bit će objavljeni u dnevnoj štampi. Legitimacije, znakovi, katalogi i upute dobivaju se kod čl. konzulata u Splitu.

Jesam li podmirio pretplatu?

NA PRODAJU
je u SRIMI ispod crkve bliže lokvi
lijepi komad zemlje
pola zasadene lozom (4300 panja),
pola ledine.
Obratiti se Upravi lista.

Maslinovog drva
treba veće količine
tvornica Penkala, Zagreb.

Solidno! Ukusno! Jeftino!

Zastupstvo i ekskluzivna prodaja cipela:

Zagrebačke tvornice cipela d.d.

za Šibenik i sjevernu Dalmaciju

Srećko Bogić - Šibenik

Glavna ulica 44.

En gros et en detail.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzojavi: DREZGA - ŠIBENIK.

Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA U ŽITARICAMA I KOLONIJALIMA.

Prodaja: Sečera, Kave, Pirinča, Sapuna, Građevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE.

AUTOGARAGE.

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim lađama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera IVANA JELIĆA u Šibeniku.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

POZOR!

NOVO!

PAPIRNICA
GRGO RADIĆ
(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).
Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Veliko skladište

serpentina i korijandola

koje prodajem na veliko i na malo uz vrlo niske cijene.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirmirinskih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

NOVO!

POZOR!

Bogato skladište šivaćih strojeva
SINGER

kao i svih pojedinih dijelova šivaćih strojeva, šivaćih igala i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu. Na svakom je stroju naznačena cijena, koja je ista za cijelu Jugoslaviju.

ANTE FRUA
ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik i okolicu.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzojavi: Cianamid

Telefon Br.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzojavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzojavni naslov: **Gospobanka**
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu, te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.